

Elementen speech Ina Brouwer CPN -congres 9 en 10 juni 1990.

Sommigen hebben zich afgevraagd of het zo verstandig was om als Groen Links heet door Peter Lankhorst aangezwengelde debat over de verhouding economie-ecologie in het openbaar te voeren. Het zou alleen maar verwarring zaaien en een beeld van ruzie oproepen. De eerste bloedgroep -twisten zouden zichtbaar worden en het jonge Groen Links zou onder hoogspanning worden gezet, zoals Trouw gisteren schreef.

Laat ik aan de laatste speculatie meteen een eind maken. Ik sluit niet uit dat mijn mening lang niet door iedereen binnen de CPN wordt gedeeld, zoals ik ook niet uitsluit dat delen van de PPR het roerend met mij eens zullen zijn. Het milieuvraagstuk en het armoede probleem leven in alle heftigheid in alle vier de partijen van Groen Links. Zoals dat ook het geval moet zijn- maar daar kunnen wij bij gebrek aan openbare discussie alleen maar naar raden- in de PvdA. Voor onenigheid langs de traditionele partijlijnen hoeven we dus niet bang te zijn, daarvoor is de discussie te veel een van de grote maatschappelijke discussies van deze tijd.

Peter en ik hebben daar alleen maar een bescheiden begin mee gemaakt in Den Haag en eerlijk is eerlijk Peter komt de eer toe de knuppel daarvoor in het hoenderhok te hebben gegooid.

Soms is het goed met enkele citaten uit rapporten aan te geven waarvoor Groen Links in essentie staat:

Het Nationaal Milieubeleidsplan.

"De toestand van het milieu is buitengewoon ernstig. Ingrijpende beslissingen die iedereen zullen raken, zijn daarom onvermijdelijk. Niet slechts de verbetering van de milieukwaliteit staat daarbij op het spel, maar uiteindelijk zelfs het voortbestaan van de mensheid"

Groen Links koos in haar program voor een radicaal milieubeleid, gericht op een selectieve economische groei en een duurzame ontwikkeling. Drastische wijziging van de wijze van consumeren en produceren is, zoveel is duidelijk, dus noodzakelijk.

De Harmonisatieraad schreef in haar rapport van april 1989 met de titel "Maatschappelijke gevolgen van verarming in Nederland"

Er zijn aanwijzingen dat op dit moment in ons land sprake is van verarming van een aanzienlijk deel van de bevolking. Op langere termijn staat voor een grote groep mensen de kwaliteit van het bestaan in zijn totaliteit onder druk. Ernst en omvang van dit verschijnsel worden tot nu toe in politieke en beleidskringen onderschat.

Omdat Groen Links niet dezelfde fout wilde maken als de andere politieke partijen, kozen we voor het inhalen van de achterstand van de minima, de bekende eis van 15%.

Die twee politieke keuzes, vormen de kern van ons verkiezingsprogramma. Beide hebben ze konsekventies. Op het gebied van de produktie, winsten en inkomens. Konsekventies die verder moeten worden uitgewerkt, doordacht en bediscussieerd dan we tot nu toe hebben gedaan. Maar een ding is zeker: die konsekventies kunnen niet alleen gevat worden in rekensommetjes en percentages.

Evenmin kun je zeggen dat wie de ecologische doelstelling als vertrekpunt neemt, zoals Peter deed in het debat, een realist zou zijn, en wie uitgaat van het gevecht tegen verarming, zoals ik deed, emotioneel zou zijn. De Volkskrant die dat deed, veronderstelt ten onrechte dat er slechts één realiteit zou zijn,

terwijl het ingewikkelde nu juist is dat er sprake is van verschillende realiteiten en daarmee samenhangende emoties die niet in financiële reeksen van gemiddelden tot uitdrukking kunnen worden gebracht.

Daarom kan een politieke discussie nooit teruggebracht worden tot de cijfertjes van het Centraal Plan Bureau of die van de minister van financiën. Politiek maken betekent allereerst

maatschappelijke prioriteiten stellen en waardeoordelen geven. Een maatschappijvisie ontwikkelen voor nu, en voorzover mogelijk, de toekomst. De huidige economische feiten en berekeningen zijn belangrijk. Maar de menselijke realiteit, zoals die zich ontwikkelt en de toestand van ons leefmilieu vormen de leidraad van onze politieke keuzes. Dat je daarbij prioriteiten moet stellen en keuzes niet mag ontwijken, is duidelijk.

Weinig is daarbij nog hetzelfde als twintig jaar geleden.

Ontwapening bijvoorbeeld is veel dichterbij dan we toen konden vermoeden. Maar dat geldt ook voor een milieucatastrofe. Daarom dwingt het tot een grondige verschuiving in opvatting en politiek handelen. Conversie gebruikten we tot nu toe in verband met ontwapening, in de nabije toekomst zal het ook voor milieuvervuilende industrie moeten gelden.

Minder consumeren en auto rijden; het is nodig om vastlopen te voorkomen, we zullen er hard voor moeten knokken en zelf het voorbeeld moeten geven.

Maar bij al de verschuivingen die een consequente milieupolitiek met zich mee zal brengen, is het ook belangrijk sommige grenzen hard en duidelijk vast te stellen.

Zo'n grens vormt de oude, zo men wil, traditioneel linkse gedachte dat alle mensen in de samenleving, ongeacht hun leeftijd, ras, sexe of positie op de arbeidsmarkt recht hebben op een gelijkwaardige positie en deelname aan het maatschappelijk verkeer. Het is in Nederland een soort beschavingsnorm geworden. Geen Amerikaanse samenleving dus maar een sociale maatschappij, die wars is van tweedeling die zich de laatste jaren ook hier in grote snelheid ontwikkelt. Het is de worsteling voor die combinatie waard e discussie tussen peter en mij in essentie over gaat. Dat die worsteling door velen wordt onderkend, bewijst ook dat delen van de milieubeweging zich solidair verklaren met de beweging voor De Arme Kant van Nederland zoals op de manifestatie van 19 mei 1990 bleek.

Meningsverschillen niet toedekken maar dilemma's zichtbaar maken, argumenten gebruiken en op elkaar reageren; het moet een van de watermerken worden van de politieke cultuur van Groen Links.

Terecht hebben journalisten opgemerkt dat we weleens de enige politieke formatie zouden kunnen zijn die de moed heeft openlijk met elkaar te discussiëren en van mening te verschillen. in de Nederlandse politieke cultuur is dat ongebruikelijk.

Meningsverschillen binnen een partij of fractie laat je niet zien of het heet meteen ruzie. Eigenlijk uiterst merkwaardig. Alsof de dilemma's van deze tijd overal bestaan.... behalve daar. Zo'n politieke cultuur verraadt angst voor de achterban en een onderschatting van de mensen uit wier naam men zegt te spreken. Het huidige isolement van de Haagse politiek zou er juist weleens in kunnen zitten dat mensen de vragen niet meer herkennen waar ze zelf mee zitten. De angst voor openbare discussie, zoals de PvdA nu bij uitstek vertoont, verlamt de politiek en leidt tot richtingloosheid.

Dat gebrek aan moed om dilemma's te laten zien, desnoods zonder

het definitieve antwoord te weten, zou ook weleens een van de oorzaken kunnen zijn waarom het kabinet Lubbers niet tot daden komt en waarom de hoofdrolspelers Lubbers en Kok maar ook Brinkman en Woltgens merkwaardig onzichtbaar zijn geworden.

In Den Haag zou je niet zeggen dat de grote thema's van deze tijd nu aan de orde zijn; de verhouding milieu en onze economische orde, een fundamentele herbezinning op arbeid en sociale zekerheid. Europa en de nationale staten, de tweedeling tussen klassen en generaties, de spanning tussen de beperking van de mobiliteit en de individuele vrijheid; ze worden teruggebracht tot rekensommetjes of uitbesteed voor verder onderzoek.

Dat er tegenstellingen zijn binnen het kabinet laat zich gemakkelijk raden; de toekomst van de koppeling of de WAO, milieuheffingen en WIR-overschrijdingen, we horen er weleens van. Maar waar de tegenstellingen precies overgaan en wie waarvoor staat, is onduidelijk. Straks krijgen we alleen de krampachtige compromissen te horen die dan als de hoogste wijsheid aan publiek en de oppositie worden verkocht.

Neem het gekissebis, nu weer over de milieuheffingen. Dat zou weleens niet alleen een tegenstelling tussen Andriessen en Alders kunnen zijn maar ook tussen Alders en Kok. Niet alleen tussen economie en milieu, maar ook tussen milieu en koopkracht. Die spanning ligt er, zoals we weten, ook in de dagelijkse werkelijkheid. Maat mogen we dan ook zien welk afweging wordt gemaakt of gaat het kabinet nog steeds uit van de ouderwetse gedachte dat het laten zien van dilemma's een teken van zwakte is? Die weg lijkt mij de kortste te zijn naar een beperkt bestaan van het derde kabinet Lubbers. De PvdA werkt daar driftig aan mee door zich in besloten vergaderingen vast te verschansen en vooral niet op kritische geluiden in te gaan. De openbare discussie, het levenselixer van de politiek, lijkt daarmee een soort alleenrecht te worden van Groen Links. Daar moeten we dan maar eens goed gebruik van maken.

Te beginnen met een eerste Groen Links congres in november 1990, waarin de politiek van deze tijd centraal staat.